

LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

The policy of this Newspaper is to provide our Latvian people in exile with all available news of importance concerning the world's happenings, of political, economic, cultural or social significance. And our special aim is to present the humanitarian ideals and achievements of the great Democracies — the United States of America and the British Empire. This aim, we know, will help maintain the spiritual and cultural unity of the Latvian people and — of all things — will yield hopes for a safer and happier future.

Izdevējs un galvenais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: Viktors Balckšija

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b)

Izāk divi reizes nedēļā — Published twice a week

Nr. 85 (87)

Authorized by Military Government and UNRRA

Dillingen, troblen, 1946. g. 30. oktobri

Ticības atjaunošanas svētkos

1517. g. 31. oktobri augustiņiešu mūks Mārtiņš Luters pie Vitenbergas pils baznīcas durvīm piesita savas tezes. Tānīs viņš vērsās pret grēku atlatiņu nelietīgu lietošanu. Ar šo soli Luters izaicināja Vāciju un citus vien ar visu Eiropu kristīgo pamatjēdzienu pārvērtēšanai un skaidrošanai. Luters vadījis no vienas domas: „Mana sirdsapziņa ir Dieva vārda gūstā.” Lielajā Vormsas sākumsnē viņš sacīja: „Se es gūstu un citādi es nevaru!” Pēc vairāk gadu mums arvien vēl ir jāpārliecina, ka Mārtiņš Luters toreiz negribēja radīt jaunu baznīcu vai konfesiju. Viņš tikai vēlējās atbrīvot no vēstures gaitās ieviesušās maldīgas svēto, vispārējo (katolisko) un apustulisko baznīcu, jo tānī, pēc viņa ieskatiem, Dieva vārds vairs nemirdēja tādā skaidrībā, kādā apstāroja agrākos kristiešus. Ja arī Luters sola sekas bija toreizējās rietumu — Romas katoliskās baznīcas šķelšanās vairākās konfesijās un sektās, taču visos šajos notikumos lapaudās cilvēku tieksmes pēc lielās apskaidrotības un atbrīvošanas no dogmu saurības un spaidiem. Luters vēlējās atdot cilvēci ticības brīvību, kas balstāma vienīgi uz evaņģēlija patiesībām. Viņš īstenībā turpināja jau 15. g. s. sākusos garīgos un fiziskos konfliktus, kur mūsdienās bija ticības skaidrības un atbrīvošanas atjaunošana. Huss mira mokeslā nāvē 1415. g., Mārtiņš Luters dzīvoja no 1483. līdz 1546. g.

Tagad pasaulē ir ap 180 miljonu dažādu konfesiju protestantu, kuriem Romas katoļu baznīca arvien vēl patur savā paspārnē ap 275 miljonus ticīgo. No saviem skolās laikiem mēs labi atceramies daudzus nežēlīgos un ilgos katoļu un protestantu karus dažādās zemēs. Visa Eiropa bija sadalījusies divi nometnēs. Savā nežēlīgumā 30 gadu karš, kas beidzās 1648. g., palicis nepārspēts līdz pat pēdējam — otram pasaules karam. Toreizējie karli risināja vienas vai otras dogmas dēļ, visus tos izcīnīja Dieva lielākās slavas dēļ. Kur toreiz bija palicis mīlīgais Jezus tēls un viņa mācības par maigumu, līdzjūtību un taisnīgumu? Tie nogrima fanātisma radītajā kaislību jūrā. Fanātisms un kaislības nav rimušas vēl mūsdienā pasaulē. Ticības atjaunošanas svētkos atzīmējot, atcerēsimies, ka ilgām un centieniem pēc apskaidrotības un laba prāta cilvēku vienošanas Dieva vārdu garā jābūt arī visu mūsu mērķim. „Lai visi ir viens,” teikts Sv. Jāņa evaņģēlijā. Savās gaisās un drūmās dienās smelsimies garīgu stiprinājumu un spēku mūžam vecās patiesības atziņās: „Dievs, Kungs, ir mūsu stiprā pils! Tam Dieva vārdam nebūs rimt!” O.

Harrimens par ASV un PSRS antagonismu

Harrimens — Vollesa pēctecis ASV finanšu ministrijā deklarēja par PSRS pašreizējo ārpolitiku pretstatā Vollesa ieteiktai ASV antantei ar PSRS noteikti apgaivo, ka krievu un amerikāņu politikas nav iespējams saskaņot.

Viņš saka: „Padomijas aprindās dolemušas piekopt šādu politiku, kas visiem līdzekļiem darbojas pretim ASV un Anglijas pūlēm atrisināt pasaules politiskās problēmas. Kaut Rūzvelts arī bija pārliecināts, ka ASV un PSRS varētu sadzīvot mierā par spīti šo divu sistēmu būtiskajām atšķirībām, viņš šodien noteikti iestātos par to pašu politiku pret PSRS, kāda ir prezidentam Trumensam un Bernesam.”

„L'Époque,” Parīzē, 15. okt.

Trumens sola ASV pilnīgu atbalstu mieram

Nujorkā atklāta UN pirmā pilnsapulce Amerikā

Nujorkā, 23. okt. (AP). — Prezidents Trumens šodien, atklājot UN pirmo pilnsapulci Amerikā, apņēmas gādāt ar visiem Savienoto Valstu rīcībā esošiem līdzekļiem, lai pretēju politisku filozofiju izveidotu nestu „nelaimī pasaulē.” Viņa runa noklausījās ap 3000 cilvēku pašā pilnsapulcē un neskatāmi miljoni, kas to dzirdēja pasaules radiofonu pārraidījumos. Raksturodams visā pasaulē izplatīto bailes no vēl viena kara par „nedibinātām un neatļautajām,” viņš sacīja, ka, ja baumas par karu neapstāties „zināmās vietās,” tās „noteikti kavēs pasaulē atpazīšanu.”

Viņš deklarēja, ka „atjaudami dažādām politiskām filozofijām šķēst Vienotās Nācijas nesamierināmās daļās, mēs atnesu pasaulē nelaimi.” Trumens sacīja, ka amerikāņu tautas vairākums neatkarīgi no savas piederības kādai partijai atbalsta Vienotās Nācijas. „Amerikāņi grib,” teica Trumens, „lai Savienotās Valstis ar visu to varu piedalās taisnīgu un paliekošā miera radīšanā un uzturēšanā.” Prezidents uzsvera: „Savienotās Valstis tagad vai nākotnē nevēlas pieteikt karu it nevienu tautai pasaulē. Mūsu ārpolitikas pašā kodolā ir patiesā vēlēšanās panākt mieru.” Trumens sacīja, ka amerikāņu tauta nobažījās par Sabiedroto nevēlami gūt lielākus panākumus paliekošā miera radīšanā pasaulē, un piemētnāja: „Sabiedroto vīdā radās domstarpības. Mums nebūtu līdzās, ja mēs izliktos, ka tā tas nav. Bet nav arī nepieciešams šīs domstarpības pārspīlēt. Es ieskatu, ka nav tādas interese domstarpības, kas varētu kavēt šo problēmu nokārtošanu un pie tam nokārtošanu saskaņā ar Vienotās Nācijas chartas principiem.”

Prezidents sacīja, ka vēl ir jāsteno divi vislielākie apņemšanās, kādas Vienotām Nācijām ir attiecībā uz kara baļu novēršanu. „Vispirms,” viņš turpināja, „mums jāvienojas par atomenerģijas starptautisko kontroli, tā nodrošinot tās izlietošanu vienīgi miermīlīgiem nolūkiem, kā to pag. ziemeļ pieprasīja pilnsapul-

ces vienprātīgā rezolūcija. Otrkārt, mums jāvienojas arī par pārējo masu iznīcināšanu iedvesošo ārkārtīgo baļu novēršanu, kā tas prasīts tani pat rezolūcijā. No rezultāta būs atkarīga Vienotā Nāciju un ikvienas nācijas — to locekļu nākotnes drošība. Savienoto Valstu vārdā es saku: mēs nesam vilusies. Ar visiem iespējamajiem līdzekļiem mēs rūpēsimies par vienošanos panākšanu. Tani pat laikā mēs iestāsimies par vajadzīgo vienošanos sagatavošanu, lai Drošības padomes rīcībā būtu pietiekami miera spēki agresijas aktu aizkavēšanai.”

Prezidents sacīja, ka ne veto tiesību, nedz arī vairākuma tiesību izmantošana nevarot nodrošināt mieru un ka „visām UN locekļiem — nācijām, lielām un mazām, jābūt šā pārstāvētām kā līdzīgām.”

Aicina radīt bēgļu iestādi

Prezidents Trumens aicināja visātrākā laikā radīt IRO — starptautisku bēgļu organizāciju, suidams: „Ir nepieciešams to radīt laikus, lai tā, cik ātri vien iespējams, pārņemtu no UNRRA's uzdevumu rūpēties par Eiropas bēgļu un pārvietoto personu repatriāciju vai novietošanu uz dzīvi citviet. Līdzīgi lieli uzdevumi ir arī Tālos austrumos.” Prezidents sacīja, ka Savienotās Valstis uzskatot

šo jautājumu par ārkārtīgi steidzamu miera atjaunošanas un „humānāties principu” interese. Viņš esot nodomājis „aicināt kongresu, lai tas pilnvaro Savienotās Valstis pilnos apmēros veikt savu pienākumu kopā ar citām nācijām un uzņemt tos bēgļus, kas nevēlas atgriezties savās agrākās mājvietās.”

„Mums nepalīdzēs propaganda, kas veicina neuzticību un nespāšanos Sabiedroto vīdā,” sacīja prezidents. Vienošanos par kara baļu novēršanu panākamas tikai starptautiskā sadarbībā. „Paliekošas vienošanās Sabiedroto vīdā nevar uzspiest viena nācija. Tās nedrīkst pāņākt arī uz kādās atsevišķās nācijas drošības, neatkarības un nedalāmības rēķina.”

51 nācijas pārstāvjiem Boļijas reprezentants Pols Spāks pl. 10 paziņoja, ka UN pilnsapulces pirmā sesija Savienotās Valstis ir sākusies. Pirms formālās atklāšanas „Flushing Meadows” telpās Nujorkas pilsētas pārstāvji apsveica UN delegātus un sarīkoja tiem lenču viesmīcību „Waldorf Astoria.” Pilnsapulces pirmajā 4 dienās ikviens delegāts teiks savu runu. Kanādas centieni ierobežot katras šādas runas ilgumu līdz 10 minūtēm līdz šim bijuši nesekmīgi. UN ģenerālsekretārs Trigve Lijs ziņos arī par UN Drošības padomes un UN saimnieciskās un sociālās padomes darbu, kas visu vakaru veikta Nujorkā. Tad sāksies sadalīšanās komisijas un apakškomisijas, bet dažādas plēnārsēdes notiks pēc šo grupu darba paveikšanas.

Sesija sākusies delegāciju labā noskaņojumā, jo Molotova nesēn deklarēja, ka arī Krievija dāros iespējamāko miera stiprināšanai.

The Stars and Stripes

Padomija sāk pārvietot arī vāciešus

Berlīnē, 23. okt. — Amerikāņu un vācu pārstāvji šodien informēja, ka krievi 250 Berlīnes strādniekiem kopā ar to ģimenēm pārvēlējusi sagatavotus pārvietošanas austrumu virzienā. Vēl nebija zināms, vai to gala mērķis būš Vācijas krievu joslā vai arī pati Krievija. Valda pārliecība, ka Savienotās Valstis no krieviem pieprasīs šīs evakuācijas izskaidrojumu, lai varētu noteikt, vai tie notiek demokrātisku un cilvēku tiesību pārkāpšana. Dažās aprindās izteiktas domas, ka krievi „atbēgļoties” Berlīnei par Padomijas atbalstītās vācu sociālistu vienības partijas „SED” tik izšķirēju sakāvi, kā tas svēdīn piedzīvots pie urnām. Vācu sociāldemokrātu partija — „SPD,” kā zināms, Berlīnes pirmajās brīvajās vēlēšanās pēc 14 gadiem 20. okt. uzveica pārējās 3 partijas — sāncenses, iegūda 48,6 proc. no visām nodotām balsīm. Vēlēšanās piedalījās 85 proc. reģistrēto balsotāju. Otrā vietā bija kristīgi demokrātiskā apvienība — „CDU,” kas ieguva 22 proc. no saskaitītajām 1.946.011 derīgām balsīm, bet sociālistu vienības partija — „SED” tikai 19 proc. balsu, liberāl demokrātiskai partijai sekojot ar 9 proc. Daudzus pārstēdza „SED” vājie panākumi arī krievu sektorā, kur tā nodibināta, apvienojot vācu sociāldemokrātu un komunistu partiju. Krievu sektorā par „SPD” balsoja 309.297, par „SED” 214.314 un par „CDU” 132.888. „CDU” vislabāk veicās angļu un amerikāņu sektorā. Tās ģenerālsekretārs Derlin-

gers izsakās, ka Berlīnē vairs neesot tik daudz komunistu, kā tas bijis 1932. g., kad vācu pēdējās demokrātiskās vēlēšanās tie ieguva 30 proc. balsu. Krievu sektorā iedzīvotājiem pēc krievu komandanta pavēles vēlēšanu dienā pat nebija jāstrādā.

Uzvaru guvušā „SPD,” protestēdama pret krievu jauno soli, izskaidro to ar „SED” sakāvi. Rezolūcijā, kas nosoda krievu pēkšo rīcību, vācu sociāldemokrāti saka: „Dienā pēc vēlēšanām Berlīnes krievu sektorā paņemti vācu lietpratēji ar to ģimenēm un visām mēbeļiem.” Deklarējot, ka šādu darbaspēka piespiedu evakuāciju nosodi jau Nirnbergā, „SPD” saka, ka tā „nestāvēšot diē, lai tikai noskatītos šādā rīcībā,” bet „visiem līdzekļiem cīnīties par strādnieku šķiras interese un tiesībām.” Ziņas par šo evakuāciju šodien publicē tikai amerikāņu un angļu atļautie vācu laikraksti. Francu atļautā vācu laikrakstā „Der Kurier” paskaidrots, ka saskaņā ar Sabiedroto kontroles padomes 12. okt. lēmumu, ka vāciešiem aizliegts publicēt deklarācijas vai rakstus, kas vācu tautā varētu radīt neuzticību pret kādu no okupācijas varām, šis laikraksts nevarot publicēt „lielas politiskas partijas sanāksmē paziņoto rezolūciju.” 22. oktobri Amerikas SV bruņoto spēku virspavēlnieks Eiropā ģen. Maknarnijs tagad nav nekādu cerību pieprasīti 10 miljardu dol. aizdevuma saņemšanai, ja Padomijas līderi neizbeidz (Turpinājums 4. lappusē)

pilsētas tagadējo vadību.” Maknarnijs piemētnāja, ka vācu sociālistu vienības partijas sakāvi var uzskatīt par protestu „pret partiju piespiedu apvienošanu,” kas izdarīta krievu joslā.

ASV Militārās valdības biroja Berlīnē 21. okt. nosūtījis krieviem protestu pret ASV MV civilā darbības kara Hārja Florija nogalināšanu vēlēšanu dienā Berlīnes krievu sektorā, kad tas savā „dzīpā” mēģināja izbēgt krievu patruļas mašīnā. Patruļa amerikānim likusi doties uz krievu komandantūru.

The Stars and Stripes

Savienotām Valstīm jābūt spēcīgām

Nujorkā, 23. okt. (UP). — ASV kara ministrs Roberts Patersons un karaflotes ministrs Džemss Forresterols „Scripps-Howard” koncerna laikrakstos šodien publicē deklarāciju, kurā pasvītota spēcīga amerikāņu armijas, karaflotes un kara aviācijas nepieciešamība pasaules miera uzturēšanai. Šī deklarācija jo zīmīgi izteikta tani dienā, kad sanāk UN pilnsapulce. — ASV ārlietu ministrs Berness preses konferencē 22. okt. Vašingtonā paskaidroja, ka ASV ierobežot saimniecisku palīdzību valstīm, kas ASV kredītu kritizē par līdzekli pakļaušanai ASV saimnieciskai verdzībai. Plašās aprindās domā, ka Krievijai tagad nav nekādu cerību pieprasīti 10 miljardu dol. aizdevuma saņemšanai, ja Padomijas līderi neizbeidz (Turpinājums 4. lappusē)

ASV kara ministrija pieprasīs līdzekļus DP uzturēšanai

Aprūpes vajadzībām gadā vajadzīgi 100 miljonu dolāru

Minchenē, 22. okt. (UP). — ASV kara viceministrs Hovards Petersons šodien izteicās, ka ASV kara ministrijai būšot jāpieprasā kongresam ap 100 miljonu dolāru pārvietoto personu aprūpei nākamā finanču gadā. Ģen. Maknarnija padomdevējs žīdu lietās rabins Filipšs Bernšteins, kas pavadīja Petersonu DP nometņu apmeklējumos un kopā ar Petersonu šorit ieradās preses konferencē, izteicās, ka kongresam vajadzētu mikstināt ieeļošanas likumus žīdu pārvietotām personām un neatkāpties no savām saistībām par Palestīnas atvēršanu Eiropas žīdiem.

Petersons norādīja, ka, pēc viņa paredzējuma, UNRRA turpinās DP aprūpi līdz nākamā gada 30. jūnijam. Viņš tomēr atteicās pareģot, cik ilgi Savienotās Valstis samierināsies ar DP problēmu Vācijā un Austrijā. Bernšteins izteica cerību, ka likvidēs arī „nevienlīdzību,” kas amerikāņiem tagad liedz precēt pretfabrikātkās žīdienes Vācijā, un ka vispār atcels aizliegumu precēt vācietes. Pēc Bernšteina ziņām, žīdu DP „lejlitrēšanās” lielais posms jau ir pāri. Līdz septembra vidum ASV joslās Austrijā un Vācijā žīdi „lejlitrējušies” caurmērā pa 1000 dienā, kādā dienā pat 2000 uzreiz, bet tagad šis skaits nokritis uz apm. 150 dienā. Līdz gada beigām sagaida pienākam vēl aptuveni 10.000 žīdu. Bernšteins sacīja, ka no 800.000 DP ASV joslās Vācijā un Austrijā tikai 143.000 Vācijā un 30.000 Austrijā ir žīdi — „mazāk par ceturtdaļu.” Viņš sacīja, ka neviena no žīdu DP, kas „lejlitrējušies” amerikāņu joslā, nevēlas palikt Vācijā. 90 proc. no viņiem vēlas doties uz Palestīnu. Patlabanējais pretžīdu un pret-DP noskaņojums vāciešu vīdū „ir potenciāli bīstams,” bet nepietns tas neesot. Viņš teica, ka žīdu DP tagad ir „samierinājušies un apņēmusies strādāt.” DP vispārējais raksturs pēdējos 6 mēnešos esot mainījies.

The Stars and Stripes

Argentīna 5 gados paredz uzņemt 250.000 imigrantu

Buenos-Airesē, 23. okt. (UP). — Ja Argentīnas kongress piekristu prezidenta Manuela Perona iesniegtajam valsts rūpniecības un citu nozaru paplašināšanas 5 gadu plānam, ko kongress šodien sāka iztīrāt, Argentīna 5 gadu laikā uzņems 250.000 imigrantu. Šim vajadzībām plānā paredzēti 200 milj. peso (gandrīz 60 milj. dolāru). Plāns nosaka, ka imigrantiem jābūt „cik vien iespējams, asimilējamam mūsu tautas garīgā un sociālā vienībā un morāliiski ir fiziski veselīgam.” Plāns neparedz īpašus rases vai reliģijas noskaidrojumus, bet noteic, ka priekšroka dodama tiem, kuri lerasas un valoda ļauj vieglāk asimilēties. Imigrantiem zemi pārdos par taisnīgu cenu, par ko sākumā nav pieprasāms vairāk par 10 proc. no zemes vērtības. Par šo zemi viņi varēs samaksāt 30—50 g. laikā, maksājot ik gadus arī 3 proc. augļu. Ja imigrantam Argentīnā piedzims 2 bērni un tie sasniegs 21 g. vecumu, no zemes pirkšanas cenas atskaitīs 30 proc. Ja viņam būs 3—5 bērni, tad atskaitīs 50 proc., bet vairāk par 5 bērniem — 75 proc. Imigrantus izraudzīs Argentīnas konsulāti ārvalstīs, tiem sadarbīties ar imigrācijas un kolonizācijas direktoru Buenos-Airesē, kas savukārt sadarbosies ar darba, lauksaimniecības un rūpniecības ministrijām.

The Stars and Stripes